

«سرآمد» تحلیل می‌کند؛

واکاوی ضرورت بازتعریف مناطق ساحلی

ساحل رانمی توان با یک عدد تعریف کرد

گروه دریا پایه - شهردار کوکبی جهرمی - مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در راستای اجرای موفق سیاست‌های کلی توسعه دریامحور، سند تعریف مناطق ساحلی را ارائه کرده است. این سند، با هدف تعریف دقیق مناطق ساحلی کشور و ایجاد چارچوبی برای مدیریت بهتر این مناطق، به‌عنوان نخستین تلاش رسمی در این زمینه، گامی ارزشمند و شایسته تقدیر است.

شهردار کوکبی جهرمی، دبیر انجمن مهندسی دریایی ایران، در تحلیلی اختصاصی برای روزنامه تخصصی «سرآمد» ضمن تقدیر از اقدام هر مرکز پژوهش‌های مجلس پیرامون سند تعریف مناطق ساحلی، پیشنهاد بازنگری در تعریف مناطق ساحلی ایران را مطرح کرده است. سند تعریف مناطق ساحلی که از سوی هر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ارائه شده، اگرچه نخستین تلاش رسمی در این زمینه و گامی ارزشمند برای ایجاد چارچوبی مشخص جهت مدیریت این مناطق محسوب می‌شود، اما به اعتقاد کارشناسان، استفاده از معیارهای عددی ثابت و تمرکز بر مناطق تأثیرپذیر، بدون توجه کافی به مناطق تأثیرگذار، می‌تواند دامنه کارآمدی این سند را محدود کند.

این مطلب را در ادامه می‌خوانید:
تمرکز سند ارائه شده از سوی هر مرکز پژوهش‌های مجلس درباره تعریف مناطق ساحلی؛ بر مناطق ساحلی جنوب کشور و استفاده از معیارهایی نظیر شعاع ۶۰ کیلومتری و درصد جمعیت یا مساحت شهرستان‌ها نشان‌دهنده تلاشی جدی برای تعریف اولیه و قابل اجرا است. با این حال، علی‌رغم اهمیت اولیه، این سند دارای محدودیت‌هایی است که نیازمند بررسی و اصلاح است.

معیار اروپایی برای جغرافیای ایران کافی نیست

یکی از نکات قابل توجه سند، تأثیرپذیری آن از معیارهای تعریف‌شده در اتحادیه اروپا است. اتحادیه اروپا مناطق ساحلی را با استفاده از معیارهایی مانند فاصله ۵۰ کیلومتری از خط ساحلی و وابستگی

اقتصادی-اجتماعی به دریا تعریف کرده است. بر اساس داده‌های موجود، حدود یک‌سوم از جمعیت اتحادیه اروپا در فاصله ۵۰ کیلومتری از سواحل زندگی می‌کنند.

با جمعیت تقریبی ۴۵۰ میلیون نفری، این به معنای حدود ۱۵۰ میلیون نفر است که سهم قابل توجهی از فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در مناطق ساحلی متمرکز هستند. در مقابل، در ایران، سهم جمعیت ساکن در شعاع ۵۰ کیلومتری سواحل جنوبی، طبق داده‌های موجود، تنها حدود ۵ درصد از کل جمعیت کشور است. این تفاوت نشان می‌دهد که معیارهای استفاده‌شده در اتحادیه اروپا ممکن است برای شرایط ایران کاملاً مناسب نباشند.

یک نسخه واحد برای همه سواحل
علاوه بر این، تجربه اتحادیه اروپا نشان داده‌است که رویکرد عددی ثابت برای تعریف مناطق ساحلی، به‌ویژه در مواجهه با تنوع اکولوژیکی، فرهنگی و جغرافیایی، چالش‌های جدی ایجاد کرده است. از جمله این چالش‌ها می‌توان به تعارض منافع میان کشورهای عضو و ضعف در هماهنگی میان نهادهای ملی و محلی اشاره کرد. اتحادیه اروپا شامل مناطق ساحلی بسیار متنوعی است، از سواحل شنی و تالاب‌های دریایی در شمال اروپا تا سواحل صخره‌ای مدیترانه‌ای در جنوب. این تنوع، تدوین سیاست‌های مشترک و قابل اجرا برای همه مناطق را دشوار کرده است. تجربه این اتحادیه نشان می‌دهد که استفاده از معیارهای ثابت برای تعریف مناطق ساحلی، بدون انعطاف و توجه به ویژگی‌های محلی، نمی‌تواند پاسخگوی پیچیدگی‌های مدیریت مناطق ساحلی باشد.

سواحل جنوب؛ اقتصاد، محیط‌زیست و فرهنگ در یک قاب

سند تعریف مناطق ساحلی ایران نیز از چالش‌هایی مشابه رنج می‌برد. استفاده از شعاع ۶۰ کیلومتر به‌عنوان معیاری ثابت، بدون توجه به تفاوت‌های اقلیمی، فرهنگی و اقتصادی، نمی‌تواند نیازهای خاص مدیریت مناطق ساحلی را به‌طور کامل پوشش دهد. سواحل جنوبی ایران از تنوع اکولوژیکی

و فرهنگی قابل توجهی برخوردارند. از یک سو، اکوسیستم‌های حساسی مانند تالاب‌ها، جنگل‌های حرا و آب‌های مرجانی در این مناطق وجود دارند که نیازمند حفاظت جدی هستند. از سوی دیگر، فرهنگ‌های متنوعی با وابستگی تاریخی به دریا در این مناطق دیده می‌شود که نقش کلیدی در اقتصاد و معیشت محلی دارند. برنامه‌ریزی برای این مناطق باید با در نظر گرفتن این تنوع صورت گیرد تا توسعه پایدار و حفظ هویت فرهنگی تضمین شود. از این منظر، تعریف مناطق ساحلی تنها یک موضوع جغرافیایی نیست، بلکه مستقیماً با اقتصاد محلی، معیشت جوامع ساحلی، محیط‌زیست و آینده توسعه دریامحور کشور ارتباط دارد.

مناطق تأثیرگذار؛ حلقه فراموش‌شده مدیریت ساحلی

یکی دیگر از نقدهای وارد بر سند، تمرکز صرف بر مناطق تأثیرپذیر، مانند شهرستان‌های ساحلی، و نادیده گرفتن مناطق تأثیرگذار، مانند حوزه‌های آبریز، است. بسیاری از منابع آبی که به دریا می‌ریزند، تحت تأثیر فعالیت‌های انسانی در مناطق غیرساحلی قرار دارند. این مناطق شامل کشاورزی، صنعت و شهرنشینی هستند که اثرات مستقیمی بر کیفیت آب و اکوسیستم‌های ساحلی دارند. نادیده گرفتن این تأثیرات دوسویه، مدیریت جامع منابع آبی و دریایی را با مشکل مواجه خواهد کرد. در واقع، آنچه در مناطق غیرساحلی و به‌ویژه حوزه‌های آبریز رخ می‌دهد، می‌تواند مستقیماً بر منابع دریایی و اکوسیستم‌های ساحلی اثر بگذارد. بنابراین، مدیریت مناطق ساحلی نمی‌تواند صرفاً به محدوده‌ای از سرزمین که در مجاورت دریا قرار دارد محدود شود؛ بلکه باید ارتباط میان مناطق ساحلی،

حوزه‌های آبریز و فعالیت‌های انسانی در مناطق بالادست را نیز در نظر بگیرد.

شمال کشور هم بخشی از اقتصاد دریا است

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های سند، تمرکز آن بر مناطق ساحلی جنوب کشور و بی‌توجهی به مناطق شمالی است. در حالی که تمرکز بر سواحل جنوبی به دلیل دسترسی به آب‌های آزاد و نقش استراتژیک آن‌ها منطقی است، سواحل شمالی نیز به دلیل چگالی بالای جمعیت، وابستگی به کشاورزی و گردشگری و فشار زیست‌محیطی ناشی از فعالیت‌های انسانی، نیازمند توجه ویژه هستند.

یک تعریف جامع باید امکان پوشش هر دو منطقه شمالی و جنوبی را فراهم کند. سواحل شمال و جنوب، اگرچه از نظر ویژگی‌های جغرافیایی، اقتصادی و زیست‌محیطی تفاوت‌های جدی دارند، اما هر دو بخشی از ظرفیت‌های دریایی کشور محسوب می‌شوند و باید در چارچوب یک سیاست ملی توسعه دریامحور دیده شوند.

فرصتی برای تکمیل یک سند ملی
هر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به عنوان یک نهاد پژوهشی تخصصی، نقش کلیدی در اصلاح و تکمیل این سند ایفا می‌کند. این مرکز می‌تواند با بررسی تطبیقی تجارب بین‌المللی، به‌ویژه رویکردهای اتحادیه اروپا و آمریکا، و انطباق آن‌ها با شرایط ایران، به تدوین یک تعریف جامع تر و عملیاتی‌تر کمک کند. همچنین، این مرکز می‌تواند زمینه‌ساز هماهنگی بیشتر میان نهادهای مرتبط و ایجاد یک سیستم مدیریت یکپارچه باشد. چنین رویکردی می‌تواند از هم‌پوشانی میان دستگاه‌ها جلوگیری کرده و زمینه را برای هماهنگی بیشتر در حوزه‌های اقتصادی،

زیست‌محیطی، اجتماعی و مدیریتی مناطق ساحلی فراهم کند.

پیشنهاد دوگانه برای تعریف مناطق ساحلی ایران

پیشنهاد می‌شود که تعریف مناطق ساحلی ایران با در نظر گرفتن دو معیار اصلی بازنگری شود: مناطق تأثیرپذیر؛ شامل شهرستان‌های ساحلی و مجاور که اقتصاد و معیشت آن‌ها به دریا وابسته است. مناطق تأثیرگذار؛ شامل حوزه‌های آبریز و مناطقی که فعالیت‌های انسانی آن‌ها بر منابع دریایی تأثیر دارند. این رویکرد، علاوه بر در نظر گرفتن تنوع جغرافیایی و اقلیمی، امکان مدیریت جامع منابع آبی و دریایی کشور را فراهم می‌کند. تأکید بر هم‌کاری و هماهنگی میان نهادهای مرتبط، از جمله هر مرکز پژوهش‌های مجلس، می‌تواند به اجرای موفقیت‌آمیز سیاست‌های مدیریت مناطق ساحلی منجر شود.
سند حاضر، اگرچه به‌عنوان نخستین گام ارزشمند است، اما با اصلاحات پیشنهادی می‌تواند به ابزاری کارآمد برای مدیریت پایدار و توسعه همه‌جانبه مناطق ساحلی تبدیل شود.

جمع‌بندی
در نهایت، تعریف مناطق ساحلی نباید صرفاً به تعیین یک فاصله مشخص از خط ساحلی محدود شود. اگر قرار است سیاست‌های کلی توسعه دریامحور به‌صورت واقعی و مؤثر اجرا شود، لازم است هم مناطق متأثر از دریا و هم مناطقی که بر دریا اثر می‌گذارند، در یک چارچوب واحد دیده شوند؛ رویکردی که می‌تواند زمینه‌ساز مدیریت جامع‌تر منابع آبی و دریایی و حرکت به سوی توسعه پایدار و همه‌جانبه مناطق ساحلی کشور باشد.

رئیس سرمایه‌گذاری و امور اقتصادی وزارت میراث فرهنگی به سرآمد خبر داد:

رونق توریسم دریایی در سراسر نوار ساحلی جنوب کشور در دستور کار قرار دارد

رئیس مرکز سرمایه‌گذاری و امور اقتصادی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، گفت: بر اساس سیاست‌های کلان وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و به دستور مستقیم شخص وزیر، امکانات گردشگری در سراسر نوار ساحلی جنوب کشور از خرمشهر در خوزستان تا سواحل مکران در سیستان و بلوچستان ایجاد خواهد شد.

علی اصغر شالیاپایان در گفت و گو با خبرنگار اقتصاد سرآمد، گفت: بر اساس سیاست‌های کلان وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و به دستور مستقیم شخص وزیر، امکانات گردشگری در سراسر نوار ساحلی جنوب کشور از خرمشهر در خوزستان تا سواحل مکران

در سیستان و بلوچستان ایجاد خواهد شد. رئیس مرکز سرمایه‌گذاری و امور اقتصادی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با اشاره به اینکه در راستای تحقق این مهم، به زودی سند جامع تهیه خواهد شد، اظهار داشت: پیش از این هم‌زمان با تهیه سند اقتصاد دریا محور در سواحل مکران، سند گردشگری دریایی مکران نیز تهیه شده بود، وی اذعان داشت: به زودی سند جامع گردشگری دریایی در سایر نقاط جنوبی کشور در استان

های خوزستان، هرمزگان و بوشهر نیز تهیه خواهد شد که بر اساس آن و مطابق با رعایت موازین زیست محیطی، زیرساختها و امکانات گردشگری در طول نوار ساحلی ایجاد خواهد شد.

شالیاپایان از استقبال سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای ورود به صنعت توریسم ساحلی و دریایی جنوب کشور، خبر داد و بیان داشت: هم‌اکنون متقاضیان زیادی جهت اخذ مجوزهای لازم برای ورود به بخش‌های مختلف گردشگری در نوار ساحلی جنوبی کشور به وزارت میراث فرهنگی مراجعه کرده‌اند که به ترتیب اولویت به آنها مجوز اعطاء خواهد شد. این مقام مسئول در وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، تصریح کرد: بعد از ابلاغ سند جامع دریامحور یکی از وظایف اصلی دستگاه‌های متولی مشخص کردن پهنه‌های گردشگری برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی است.

وی خاطر نشان ساخت، با توجه به اینکه بسیاری از سواحل شمالی کشور هم‌اکنون از کاربری‌های مختلفی برخوردار هستند و به نسبت جنوب کشور نیز رونق گردشگری بیشتری دارند، لذا هم‌اکنون تمرکز و سیاست اصلی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی توسعه توریسم ساحلی و دریایی در نوار ساحلی جنوب کشور است.

چهارشنبه- ۱۸ شهریور ۱۴۰۵- سال دوازدهم- شماره ۲۵۷۹

دریا پایه

خودکفایی در طراحی و تعمیر زیرساخت چیدمان کانتینر در هرمزگان

سرپرست اداره کل بنادر و دریانوردی هرمزگان گفت: متخصصان ایرانی در بندر شهیدرجایی موفق به طراحی و تعمیر هشت دستگاه محورچرخدار سیستم جرثقیل چیدمان کانتینر باپوزی ترانستینر شدند.

به گزارش اقتصادسراآمد، حمیدرضا محمدحسینی تختی سرپرست اداره کل بنادر و دریانوردی هرمزگان اظهار کرد: آزمایش عملکرد هشت دستگاه محور چرخ‌دار سیستم جرثقیل چیدمان کانتینر که در مدت شش ماه به دست متخصصان ایرانی طراحی و تعمیر شده بود، با موفقیت پایان یافت.

وی افزود: محورچرخدار با پوزی‌ها از اجزای مهم و حیاتی دستگاه جرثقیل چیدمان کانتینر به‌شمار می‌رود و وظیفه انتقال و تحمل نیروها و تنش‌های ناشی از جابه‌جایی و حمل کانتینر در بندر را بر عهده دارد.

سرپرست اداره کل بنادر و دریانوردی هرمزگان گفت: در گذشته، محورچرخ‌دار مورد استفاده در این تجهیزات به علت مشکلات ساختاری طراحی، هنگام کار با نقض‌های فنی مواجه شده و این موضوع در مواردی منجر به خروج دستگاه چیدمان کانتینر از چرخه عملیاتی می‌شد. محمدحسینی تختی افزود: متخصصان داخلی این دستگاه‌ها را متناسب با نیاز و شرایط کار بندری کشورمان طراحی و تعمیر کردند که گامی مهم در مسیر بومی‌سازی تجهیزات بندری، تقویت توان عملیاتی، صرفه‌جویی ارزی و موجب خودکفایی کشور در این بخش شد.

وی گفت: در فرآیند طراحی جدید، تمامی نواقص و ایرادات شناسایی شده برطرف شد و پس از محاسبات مهندسی، طراحی و شبیه‌سازی‌های نرم‌افزاری، فرآیند ساخت سازه هشت دستگاه محورچرخ‌دار بدست متخصصان داخلی تکمیل شد.

این مقام مسئول بیان کرد: پس از پایان ساخت، سازه‌های تولیدشده برای آزمایش‌های عملیاتی به بندر شهیدرجایی منتقل و بر روی دستگاه چیدمان کانتینر نصب شد و آزمایش‌های اولیه و عملکردی این تجهیزات با موفقیت پایان یافت.

محمدحسینی تختی افزود: سیستم جرثقیل چیدمان کانتینر از جمله تجهیزات تخصصی مورد استفاده برای تخلیه و بارگیری و چیدمان انواع کانتینر در محوطه‌های کانتینری بنادر مهم جهان است و به دلیل پیچیدگی‌های فنی و مهندسی، تنها تعداد محدودی از شرکت‌های تخصصی در جهان توانایی طراحی و ساخت این جرثقیل‌ها را دارند.

اختصاص ۱۰ میلیارد تومان اعتبار برای تکمیل بنادر صیادی تنگستان

مدیر شیلات شهرستان تنگستان از تصویب ۱۰ میلیارد تومان برای تکمیل بنادر صیادی تنگستان خبر داد. به گزارش اقتصادسراآمد، ابودر حبیبی، مدیر شیلات شهرستان تنگستان، در نشست بررسی عملکرد تعاونی بهره‌بردار اسکله صیادی بندر عمری تنگستان اظهار داشت: تعاونی‌های صیادی بهره‌بردار از بازوهای اصلی توسعه فعالیت‌های دریایی هستند و تلاش این مجموعه‌ها در استان بوشهر، پایه‌سسته قدردانی است.

حبیبی با اشاره به عملکرد مثبت تعاونی بهره‌بردار اسکله صیادی عمری تنگستان تصریح کرد: اقدامات این مجموعه در حوزه حفاظت و نگهداری از زیرساخت‌های اسکله صیادی قابل تقدیر است؛ علاوه بر این، فعالیت‌های این تعاونی در زمینه ایجاد اشتغال نیز مشهود بوده به‌طوری‌که اکنون زمینه اشتغال ۱۰ نفر در این مجموعه فراهم شده است. مدیر شیلات شهرستان تنگستان با تأکید بر لزوم پشتیبانی همه‌جانبه از تعاونی‌های صیادی افزود: حمایت از این تعاونی‌ها منجر به افزایش بهره‌وری و شکوفایی هرچه بیشتر فعالیت‌های بندری در سطح استان خواهد شد.

وی با اشاره به پیگیری‌های صورت گرفته برای توسعه زیرساخت‌ها خاطر نشان کرد: با حمایت و پیگیری‌های مستمر مدیر کل شیلات استان بوشهر و فرماندار شهرستان تنگستان، مبلغ ۱۰ میلیارد تومان اعتبارات تملک‌دارایی برای تکمیل پروژه‌های عمرانی در بنادر صیادی عمری، خورشه‌پاب و چاه‌پهن در تنگستان مصوب شده است که تخصیص این بودجه گام مهمی در تقارای امکانات این بنادر محسوب می‌شود.

حبیبی در بخش دیگری از سخنان خود با بیان اینکه حل مشکلات صیادان در اولویت قرار دارد عنوان کرد: با همکاری دادگاه عمومی بخش دلاور و شرکت ملی پخش فراورده‌های نفتی ناحیه مرکزی بوشهر، پیگیری‌های لازم برای رفع مشکلات مربوط به سوخت پارانه‌ای شناورهای قایق صیادی دارای مجوز انجام شده است.